

Ein cyf/Our ref: MA/RE/0660/23(2)

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddDCC@senedd.cymru
Swyddfa.breifaf@senedd.cymru

30 Mehefin 2023

Annwyl Huw,

Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar y Bil Ardrethu Annomestig

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'r argymhellion a nodir yn adroddiad y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad ar y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Ardrethu Annomestig (y Bil). Gofynnodd y Pwyllgor am ymateb i Argymhelliad 2 o fewn 10 diwrnod gwaith. Hoffwn achub ar y cyfle i ymateb i argymhellion eraill y Pwyllgor ar yr un pryd.

Argymhelliad 1: Rydym o'r farn bod y cymalau o'r Bil a'r Atodlen i'r Bil a nodir yn y Memorandwm o fewn diben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, fel y'i disgrifir yn Rheol Sefydlog 29, a bod angen cydsyniad y Senedd ar eu cyfer o ganlyniad i hynny.

Rwy'n croesawu cadarnhad y Pwyllgor ei fod yn cytuno â dadansoddiad Llywodraeth Cymru o'r darpariaethau yn y Bil y bydd angen cael cydsyniad y Senedd ar eu cyfer.

Argymhelliad 2: Dylai'r Gweinidog egluro a rhoi rhagor o fanylion i'r Senedd ynghylch pam y mae Llywodraeth Cymru wedi newid ei safbwynt fel ei bod bellach yn fodlon ar y pwerau dirprwyedig yng nghymal 13 ac ym mharagraffau 49 a 50 o'r Atodlen i'r Bil. Dylai'r Gweinidog ddarparu'r eglurhad a'r manylion hyn o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl i'r adroddiad hwn gael ei gyhoeddi, neu dylai gwybodaeth o'r fath gael ei nodi yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol nesaf a gyflwynir gerbron y Senedd, pa un bynnag sydd gynharaf.

Yn gyntaf, hoffwn egluro nad yw Llywodraeth Cymru wedi newid ei safbwynt. Ar adeg cyhoeddi'r Memorandwm, roeddem yn ystyried ein safbwynt, fel y nodwyd yn y Memorandwm.

Mae'r mater hwn yn gymhleth, gyda maes polisi datganoledig a swyddogaethau awdurdod a gedwir yn ôl sy'n gysylltiedig yn fwriadol, er mwyn galluogi rhywbeth newydd ac arloesol. Dim ond Cyllid a Thollau ei Fawrhydi (CThEF) sy'n gallu darparu'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* i Gymru, am fod y rhaglen yn dibynnu ar rannu a chysylltu gwybodaeth a gedwir gan CThEF am ardrethi nad ydynt wedi'u datganoli, yn ogystal â gwybodaeth am ardrethi annomestig. O ganlyniad, byddai unrhyw is-ddeddfwriaeth a gaiff ei gwneud o dan y pwerau sydd wedi'u dirprwyo i Gomisiynwyr CThEF yn cael effaith uniongyrchol ar y swyddogaethau a roddir gan y Bil i CThEF, ac yn newid y gofynion a roddir ar dalwyr ardrethi annomestig. Mae hyn yn golygu bod pob un o'r opsiynau i sicrhau y gellir darparu'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* yng Nghymru yn galw am gyfaddawd, mewn rhyw ffordd neu'i gilydd.

At ei gilydd, o ystyried y gwahanol ffactorau hyn a chyd-destun y darpariaethau penodol, rwyf wedi casglu bod y pwerau dirprwyedig a'r ddyletswydd i ymgynghori â Gweinidogion Cymru yn briodol er mwyn hwyluso'r gwaith o weinyddu'r system *Digideiddio Ardrethi Busnes*, y mae angen iddo weithredu mewn modd cyson ledled Cymru a Lloegr. Mae'r pwerau hyn yn gyfyngedig ac nid oes angen eu harfer er mwyn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol a amlinellir yn y Bil ar waith. Dim ond pan ystyrir bod angen gwneud newid gweinyddol perthnasol er mwyn sicrhau bod CThEF yn rhedeg y rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* yn effeithiol y byddant yn cael eu defnyddio.

Ni ragwelir y bydd angen, nac awydd, i ddeddfu'n wahanol o dan y pwerau dirprwyedig mewn perthynas â Chymru. At hynny, byddai'r posibilrwydd o ddefnyddio dull amgen yn arwain at risg na fyddai'r system yn gweithredu mewn modd effeithiol na chyson. Drwy weithredu fel hyn, gellir sicrhau y bydd modd cyflawni nodau'r rhaglen *Digideiddio Ardrethi Busnes* a gwireddu'r manteision a fwriedir yng Nghymru.

Argymhelliad 3: Dylai'r Gweinidog gadarnhau a oedd Llywodraeth Cymru yn chwilio am opsiynau i ddefnyddio deddfwriaeth a gyflwynwyd i'r Senedd i geisio newid y weithdrefn graffu ar gyfer rheoliadau a wnaed o dan baragraff 5(13A) yn Atodlen 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Gallaf gadarnhau, wrth bennu'r ffordd orau ymlaen, fod Llywodraeth Cymru wedi gweld nad oedd cyfrwng deddfwriaethol Seneddol a fyddai'n addas i fynd i'r afael â'r mater hwn o fewn yr un terfyn amser, ac na fyddai modd creu cyfrwng o'r fath heb gael effaith niweidiol anghymesur ar ein rhaglen deddfwriaethol ehangach.

Argymhelliad 4: Dylai'r Gweinidog nodi'n fanwl, gan ddefnyddio Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Lluosydd) (Cymru) 2022 a Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Lluosydd) (Cymru) 2023 fel enghreifftiau ymarferol, yr heriau ymarferol a'r effeithiau negyddol o ran gwaith craffu'r Senedd yn sgil y weithdrefn bresennol ar gyfer gwneud rheoliadau o dan baragraff 5(13A) yn Atodlen 7 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Hoffwn gadarnhau yn gyntaf fod y Pwyllgor yn gywir nad oedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (“Deddf 2021”) yn cyflwyno nac yn newid y weithdrefn hon. Yn lle hynny, fe gadwodd y weithdrefn a oedd eisoes wedi ei sefydlu, sy'n gyson â'r weithdrefn sy'n gymwys yn Lloegr. Mae sylw wedi cael ei dynnu at yr heriau ymarferol a'r cyfyngiadau o ran amseru ers i Ddeddf 2021 gael ei datblygu a'i chyflwyno (ar 18 Tachwedd 2019). Mae hefyd yn wir na fydd cyfyngiadau o'r fath ar y pŵer cyfatebol sydd gan Lywodraeth y DU bellach, yn sgil y Bil. Mae hyn yn berthnasol am fod penderfyniadau sy'n cael eu gwneud gan Lywodraeth y DU ar osod y lluosydd yn ei Datganiadau Hydref, ac unrhyw gyllid canlyniadol perthnasol, yn arwain at oblygiadau ar gyfer ystyriaethau polisi a chyllidebu Llywodraeth Cymru. Os bydd cyfyngiadau ar ein gallu i arfer y pŵer hwn nad ydynt yn effeithio ar Lywodraeth y DU yn yr un modd, yng nghyd-destun y rhyngddibyniaethau hyn ac amserlen dynn ar gyfer gwneud rheoliadau, gallai hyn beryglu'r defnydd effeithiol ohono. Yn y blynyddoedd diwethaf, mae Datganiadau Hydref Llywodraeth y DU wedi bod yn cael eu gwneud braidd yn hwyr yng nghylch y gyllideb: gallai hyn gulhau'r amser sydd ar gael i Lywodraeth Cymru ar gyfer gwneud penderfyniadau ar y defnydd o gyllid canlyniadol ac ar gyfer gwneud rheoliadau.

Mae'r cyfyngiadau presennol ar amser yn creu cysylltiad rhwng rheoliadau a chyfrifiadau ar y lluosydd, a gwaith y Senedd i ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol am y flwyddyn. Nid yw rheoliadau'n effeithiol oni bai eu bod yn cael eu cymeradwyo gan y Senedd *cyn* iddi gymeradwyo'r adroddiad cyllid llywodraeth leol am y flwyddyn, neu cyn 1 Mawrth (pa un bynnag sydd gynharaf). Fodd bynnag, nid yw cyfrifiad terfynol y lluosydd gan Weinidogion Cymru yn ddilys oni bai ei fod yn cael ei wneud *ar ôl* i'r Senedd gymeradwyo'r adroddiad cyllid llywodraeth leol neu ar ôl 1 Mawrth. Mae'r angen hwn i ddibynnu ar pryd y mae'r Senedd yn ystyried yr adroddiadau cyllid llywodraeth leol yn creu “targed symudol” mewn cysylltiad â gosod y lluosydd.

Os yw amserlen y Senedd yn pennu y bydd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol yn fuan ar ôl Datganiad Hydref Llywodraeth y DU a Chyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru (naill ai am fod y cyllidebau'n hwyrach na fel arfer, neu fod yr adroddiad yn gynharach), bydd ond ychydig iawn o amser i lunio rheoliadau, ac mae'n bosibl bydd yr amser craffu yn fyrrach o ganlyniad i hynny. Tynnwyd sylw at y posibilrwydd y byddai canlyniad o'r fath yn codi mewn cysylltiad â'r rheoliadau a effeithiodd ar osod y lluosydd ar gyfer 2020-21. Yn yr achos hwn, trefnwyd yn wreiddiol y byddai'r Senedd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol ar 19 Rhagfyr 2019. Felly mae'r rheoliadau hyn yn enghraifft well o sut y gallai'r mater penodol y cyfeirir ato yn yr argymhelliad hwn godi. Ym mis Rhagfyr 2019, roedd Deddf 2021 eisoes wedi cael ei gyflwyno gerbron y Senedd. Dylid nodi bod Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU a gyhoeddwyd ar 25 Tachwedd 2019 wedi arwain yn y pen draw at oedi'r amser ar gyfer gwaith craffu'r Senedd ar yr adroddiad cyllid llywodraeth leol a rheoliadau'r lluosydd.

Fel arall, os yw amserlen y Senedd yn pennu y bydd yn ystyried yr adroddiad cyllid llywodraeth leol yn nes o lawer at ddechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi, gall hyn ganiatáu ddigon o amser ar gyfer llunio a chraffu ar reoliadau cyn y dyddiad hwnnw. Fodd bynnag, am na ellir cyfrifo'r lluosydd terfynol tan ar ôl y dyddiad hwnnw (neu 1 Mawrth os yw'n gynharach), mae hyn yn arwain at oedi diangen o ran rhoi eglurder i awdurdodau bilio a thalwyr ardrethi yng Nghymru. Gwelwyd yr effaith hon ar y rheoliadau penodol y cyfeirir atynt yn yr argymhelliad hwn, am fod y Senedd wedi ystyried yr adroddiadau cyllid llywodraeth leol perthnasol ar 1 Mawrth 2022 a 28 Chwefror 2023.

Bydd y newidiadau arfaethedig yn sicrhau bod y Senedd yn cael cyfle cyson i wneud gwaith craffu, cyn i unrhyw reoliadau gael eu gwneud, ac yn lleihau'r risg o oedi o ran bilio. Bydd awdurdodau lleol a thalwyr ardrethi yng Nghymru yn cael eglurder mor gynnar â phosibl ac ni fyddant o dan anfantais o'u cymharu â'u cymheiriaid yn Lloegr.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am ei ystyriaeth fanwl o'r Memorandwm a gobeithiaf fod yr ymatebion a roddwyd gennyf i'r argymhellion yn darparu'r eglurder pellach y gofynnwyd amdano.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad, ac i'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai, Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig, a'r Pwyllgor Cyllid.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Rebecca Evans". The signature is written in a cursive, flowing style.

Rebecca Evans AS/MS

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

Minister for Finance and Local Government